

§ 243

Dnr KS 2021/000445-3

Remissvar gällande utredningen "En väl fungerande ordning för val och beslutsfattande" (SOU 2021:16)

Kommunstyrelsens beslut

Kansli- och utvecklingsenhetens förslag godkänns, och översänds till Finansdepartementet som Oskarshamns kommuns remissvar gällande utredningen "En väl fungerande ordning för val och beslutsfattande i kommuner och regioner", (SOU 2021:16).

Ärendet

Oskarshamns kommun har fått utredningen "En väl fungerande ordning för val och beslutsfattande i kommuner och regioner", (SOU 2021:16), på remiss. Senast den 25 augusti ska remissvaren ha inkommit till Finansdepartementet.

Syftet med utredningens uppdrag är att åstadkomma en valordning som är lätt att förstå, lätt att tillämpa och säkerställer representation från politiska minoriteter. Uppdraget syftar även till att tillförsäkra fortsatt goda möjligheter för ett effektivt och rättssäkert beslutsfattande i kommuner och regioner.

Utredningen ska:

- Ta ställning till hur en möjlighet till automatiserat beslutsfattande kan införas i kommuner och regioner.
- Analysera ordningen för val i kommun- och regionfullmäktige och särskilt ta ställning till hur det kan säkerställas att ledamöter, valda av fullmäktige, som avgår från ett kommunalt organ får en ersättare som tillhör samma parti.
- Analysera om regleringen i lagen om proportionellt valsätt är ändamålsenlig.
- Analysera och ta ställning till om det är lämpligt att bestämmelserna om tjänstgöring för ersättare i regionfullmäktige skiljer sig från motsvarande reglering för kommunfullmäktige.
- Analysera om kommunallagens jävsbestämmelser bör anpassas till förvaltningslagen.
- Kartlägga samtliga författningar som innehåller överklagbara kommunala normbeslut.

Förslag till remissvar från kansli- och utvecklingsenheten

Detta förslag till remissvar tar fasta på utredningens förslag gällande proportionella val i kommuner och regioner.

Den nuvarande lagen om proportionellt valsätt (1992.339) gäller för proportionella val som förrättas av kommunfullmäktige, regionfullmäktige, styrelsen eller någon annan nämnd i en kommun, en region eller ett kommunalförbund, förbundsfullmäktige eller förbundsledningen i ett kommunalförbund och av kommunala indelningsdelegerade (1 §).

Lagen har ett flertal bestämmelser som härstammar från en stadga från år 1913, som mer eller mindre okommenterat förts över till senare lagar. Det finns därför i stort sett inte något stöd för rättstillämpningen i form av förarbeten.

Nedan redovisas några synpunkter gällande utredningens förslag.

§ 243 fortsättning

Utredningens förslag sid 122: *"En ny lag om proportionella val i kommuner och regioner ska ersätta den nuvarande lagen."*

Synpunkt: En ny ändamålsenligt lag om proportionella val ses mycket positivt och är välbehövlig då den nuvarande lagen är svår att tillämpa. Sveriges Kommuner och Regioner vittnar också om ett kraftigt ökat antal frågor kring lagen. Inte minst mot bakgrund av att antalet partier ökar ute i kommunerna och att majoritetsförhållandena är oklara på många håll.

Utredningens bedömning sid 124: *"Ordningen för hur de proportionella valen genomförs och för dubbelvalsavveckling bör inte förändras."*

I utredningen framhålls: *"Vad avser dubbelvalsavveckling ska först påpekas att det sannolikt är mycket ovanligt att samma namn förekommer hos mer än en valsedelsgrupp. Det har i utredningens olika kontakter inte framkommit att detta har inträffat."*

Synpunkt: Då det faktiskt har förekommit i kommuner att partier har satt upp ett namn från ett annat parti på sin valsedel, mot dennes vilja, bör den nya lagen förändras även gällande detta. Möjligheten att stå på flera valsedlar samtidigt, vid proportionellt val, kan vara kvar om personen ifråga samtycker till detta. Detta skulle kunna regleras på samma sätt som i vallagen (2005:837) 2 kap. 9 §.

Utredningens bedömning sid 126: *"Regleringen av gruppbeteckningar ska behållas oförändrad."*

I utredningen tonas de negativa riskerna ned gällande att ett parti ska tjäna platser genom att använda ett annat partis/grupps beteckning utan att något samarbete föreligger. Det framhålls följande: *"Risken för att partier försöker att på detta sätt förvärva platser bör kanske inte heller överdrivas. För det första måste vissa specifika matematiska förutsättningar föreligga för att man genom detta för farande ska kunna vinna en plats. För det andra bör ett parti som regelmässigt använder sig av denna typ av beteende få svårt att åstadkomma seriösa samarbeten med andra partier. Sannolikt är det också så att väljarna ser negativt på denna typ av agerande, vilket ytterst kan leda till ett minskat förtroende för partiet."*

Synpunkt: Eftersom det har skett i kommuner att partier, vid proportionella val, har tagit exakt samma gruppbeteckning/valsedelsnamn som andra partiers gruppbeteckning/valsedelsnamn utan att det är ett resultat av ett genuint samarbete, bör den nya lagen ändras så att detta inte längre kan vara möjligt.

Utredningens förslag sid 131: *"Det ska vara möjligt att hålla fyllnadsval för att ersätta ledamöter som valts proportionellt. Vid fyllnadsval ska fullmäktige, så långt det är möjligt säkerställa, att representationen i nämnden inte förändras."*

Synpunkt: Den nya lagen bör även omfatta möjligheten att hålla fyllnadsval för att ersätta ersättare som valts proportionellt.

Konsekvenser för barn och unga

Barn och unga påverkas inte av förslaget.

§ 243 fortsättning

Ärendets behandling

I ett tjänsteutlåtande, 2021-08-19, från kansli – och utvecklingsenheten, föreslås att kansli- och utvecklingsenhetens förslag godkänns, och översänds till Finansdepartementet som Oskarshamns kommuns remissvar gällande utredningen "En väl fungerande ordning för val och beslutsfattande i kommuner och regioner", (SOU 2021:16).

Dagens sammanträde

Ordföranden ställer proposition på förslaget från kansli- och utvecklingsenheten och finner att kommunstyrelsen beslutar bifalla detta.

Skickas till

Finansdepartementet